

Fra skematimer til faktisk læring

En historisk analyse af undervisningstid, fravær, vikarer, lærerkompetencer og inklusion i den danske folkeskole

Sammenfatning

Denne rapport analyserer, hvor meget faglig undervisning en dansk folkeskoleelev faktisk modtager – og hvordan dette har udviklet sig fra 1975 til 2025. Det officielle timetal viser kun, hvor meget undervisning der *burde* finde sted. Det siger intet om, hvor meget undervisning eleven *reelt* får.

Derfor undersøges fem forhold:

- planlagte faglige undervisningstimer
- elevfravær
- ikke-gennemførte eller ændrede undervisningstimer
- vikarer og underviseres faglige kompetencer
- inklusion og den deraf følgende belastning af undervisningsmiljøet

Den planlagte faglige undervisning i 1.–9. klasse er steget fra 6.840 timer i 1975 til 7.830 timer i dag – en stigning på ca. 14,5 %. Men nyere data viser et markant gab mellem planlagt og faktisk undervisning.

Rigsrevisionen dokumenterede i 2026, at ministeriets kontrol primært har målt den undervisning, skolerne *planlagde* at gennemføre – ikke den undervisning, der *faktisk* blev gennemført. I 2022/23 gennemførte kun 61 % af skolerne det lovpligtige timetal i dansk og 52 % i matematik. Forskellen mellem planlagt og faktisk kompetencedækning var tilsvarende markant: 87 % → 41 % i dansk og 75 % → 34 % i matematik.

Elevfraværet er samtidig steget fra 5,3 % i 2014/15 til 7,4 % i 2023/24.

Inklusion har øget kompleksiteten i almenklasserne. 14,5 % af eleverne modtager støtte under ni timer om ugen, 8,4 % har et uindfriet støttebehov, og under 20 % af lærerne har jævnligt adgang til specialpædagogiske kompetencer.

Konklusionen er klar:

Den danske folkeskole har øget den planlagte undervisning betydeligt siden 1975, men vi kan ikke dokumentere en tilsvarende stigning i den fagligt kvalificerede undervisning, som eleverne faktisk modtager.

1. Hvad måler vi egentlig?

Det traditionelle spørgsmål – *Hvor mange timer går et barn i skole?* – er et dårligt mål for den faglige indsats. Et barn kan være til stede uden at modtage faglig undervisning. En time kan aflyses. En lærer kan være syg. En vikar kan mangle faglig kompetence. Eleven kan være fraværende. Og selv når alle er til stede, kan en betydelig del af tiden gå med klasseledelse, konflikthåndtering og individuel støtte.

Derfor er den relevante størrelse:

Effektive faglige elevtimer

Den tid, hvor eleven er til stede, undervisningen faktisk gennemføres, underviseren har relevant faglig kompetence, og undervisningsmiljøet gør reel faglig læring mulig.

2. Udviklingen i det planlagte timetal

De historiske timetal er veldokumenterede. For 1.–9. klasse:

- 1975: 6.840 timer
- 2014: 7.890 timer
- 2025/26: 7.830 timer

Stigningen fra 1975 til 2025/26 er 990 timer – ca. 14,5 %. Det er en reel stigning, men kun første trin i analysen.

3. Den lange skoledag er ikke lig med mere faglig undervisning

Den samlede skoledag er vokset langt mere end den faglige undervisning. I 2025/26 udgør den samlede skolebundne tid 11.250 timer for 1.–9. klasse, hvoraf 7.830 er faglige timer. De resterende 3.420 timer er pauser, understøttende undervisning, timebank mv.

Disse timer kan være værdifulde, men de er ikke faglig undervisning og bør ikke tælles som sådan.

4. Elevfravær

Elevfraværet er steget markant:

- 2014/15: 5,3 %
- 2023/24: 7,4 %

Det er en relativ stigning på ca. 40 %. Med dagens timetal svarer 7,4 % fravær til ca. 579 timer. Fremmødet bliver dermed ca. 7.251 potentielle faglige timer – *før* vi tager højde for gennemførelse, vikarer og kompetencedækning.

5. Faktisk gennemført undervisning

Ministeriets stikprøve fra 2018 viste, at 88,9 % af undervisningen blev gennemført efter planen. 11,1 % blev ikke gennemført som planlagt – men ikke alle disse timer var tabte. Nogle blev gennemført med vikarer, andre med personale uden læreruddannelse, og nogle blev slet ikke gennemført.

En planlagt time er derfor ikke nødvendigvis en gennemført time.

6. Vikarer

Danmarks Statistik analyserede 25,2 mio. lektioner i 2022/23. 11,9 % var vikarlektioner – næsten hver ottende lektion. Over halvdelen blev dækket af lærere eller pædagoger, men den person, der underviser, er ofte ikke den, der stod på planen.

7. Faglig kompetence

Planlagt kompetencedækning overvurderer den faktiske. I 2022/23:

- Dansk: 87 % planlagt → 41 % faktisk
- Matematik: 75 % planlagt → 34 % faktisk

Det betyder ikke, at kun 41 % af timerne blev undervist af kvalificerede lærere – men at kun 41 % af skolerne opfyldte målet, når man måler på faktisk gennemført undervisning.

8. Minimumstimetallet

Kun 61 % af skolerne gennemførte det lovpligtige timetal i dansk og 52 % i matematik i 2022/23. 14–20 % gennemførte under 95 % af timerne. En elev kan i værste fald miste op mod 33 ugers undervisning i et fag over hele skoleforløbet.

9. Inklusion

Inklusion er ikke i sig selv et problem – men den øger kompleksiteten. Data viser:

- 14,5 % modtager støtte under ni timer
- 8,4 % har uindfrie støttebehov
- under 20 % af lærerne har jævnligt adgang til specialpædagogiske kompetencer

Uopfyldte støttebehov forsvinder ikke. De håndteres i klassen – og det påvirker undervisningens effektivitet.

10. Den samlede model

Den relevante størrelse er:

Effektive faglige elevtimer =

Planlagte timer

× (1 – fravær)

× gennemførelsesfaktor

× kompetencedækningsfaktor

× undervisningsmiljø-/forstyrrelsesfaktor

Den sidste faktor omfatter uro, støttebehov, konflikter, klasseledelse, inklusion og manglende specialpædagogiske ressourcer.

11. Hvorfor procenter ikke kan ganges sammen

Procenterne måler forskellige populationer. En vikartime kan være en gennemført time. En lærer uden fagkompetence kan stadig være læreruddannet. En ikke-planlagt time kan være gennemført af en kvalificeret vikar.

Hvis man ganger procenterne sammen, trækker man den samme time fra flere gange. Den korrekte model kræver mikrodata på lektionsniveau.

12. Hvad kan vi konkludere?

1. Planlagte faglige timer er steget ca. 14,5 %.
2. Elevfravær reducerer den modtagne undervisning betydeligt.
3. Ikke al planlagt undervisning gennemføres.
4. Vikarer fylder ca. hver ottende lektion.
5. Planlagt kompetencedækning overvurderer den faktiske markant.
6. Mange skoler når ikke minimumstimetallet.
7. Inklusion har øget kompleksiteten og skabt uindfrie støttebehov.
8. PISA-resultaterne er faldet i matematik og læsning.

13. Den egentlige forskel mellem 1975 og 2025

På papiret er der kommet 990 ekstra timer. Men:

- hvor mange blev gennemført?
- hvor mange blev modtaget af eleven?
- hvor mange blev undervist af en fagligt kvalificeret underviser?
- hvor mange blev brugt på reel faglig undervisning?

Det ved vi ikke. Vi har i årevis været bedre til at måle den undervisning, der *skulle* finde sted, end den undervisning, der *faktisk* fandt sted.

14. Den mest holdbare konklusion

Den danske folkeskole har øget det planlagte timetal med ca. 15 % siden 1975. Men nyere data viser, at en væsentlig del af den planlagte undervisning ikke gennemføres som planlagt, at elevfravær reducerer den modtagne undervisning, og at den faktiske kompetencedækning kan være markant lavere end den planlagte. Inklusion har samtidig øget kompleksiteten i almenklasserne, og mange elever har støttebehov, der ikke er fuldt dækket.

Derfor kan vi ikke konkludere, at eleverne faktisk modtager 15 % mere fagligt kvalificeret undervisning end tidligere generationer.

Bilag 1 – Centrale beregninger

Stigning i planlagt faglig undervisning

1975:

6.840 timer

2025:

7.830 timer

Forskel:

$7.830 - 6.840 = 990$ timer

Procentvis stigning:

$990 / 6.840 \times 100 = 14,5 \%$

Nutidens fraværstab

$7.830 \times 7,4 \% = 579$ timer

Fremmøde:

$7.830 - 579 = 7.251$ timer

Relativ ændring i fravær

2014/15:

5,3 %

2023/24:

7,4 %

Forskel:

2,1 procentpoint

Relativ stigning:

$2,1 / 5,3 \times 100 \approx 40 \%$

Ikke-gennemført undervisning

2018:

88,9 % gennemført efter planen.

Dermed:

$100 - 88,9 = 11,1$ % ikke gennemført efter planen.

Bilag 2 – PISA

PISA-år	Matematik	Læsning	Naturfag
2003	514	492	–
2006	513	494	496
2009	503	495	499
2012	500	496	498
2015	511	500	502
2018	509	501	493
2022	489	489	494

Matematik faldt dermed 20 point fra 2018 til 2022, mens læsning faldt 12 point. Naturfag var stort set stabilt.

Bilag 3 – De vigtigste kilder

Uddannelseshistorie – Timetalsanalyse 1960-2014

Historisk udvikling i folkeskolens timetal. Dokumenterer bl.a. 6.840 timer i 1975 og 7.890 timer i 2014.

Undervisningsministeriet – Regler om inklusion

Dokumenterer lovændringen i 2012, ni-timersgrænsen og den daværende 96 %-målsætning.

Undervisningsministeriet – Grundskolepanelet

Data om støttebehov, uindfrie støttebehov, tolærerordninger og specialpædagogiske kompetencer.

Undervisningsministeriet – Elevfravær

Landsdækkende udvikling i elevfravær fra 2010 og frem.

Undervisningsministeriet – Vikarundersøgelse 2018

Registrering af faktisk gennemført undervisning og vikarernes uddannelsesbaggrund.

Danmarks Statistik – Vikarlektioner i folkeskolen

25,2 mio. lektioner i 2022/23 og 11,9 % vikarlektioner.

Rigsrevisionen – Timetal og kompetencedækning i folkeskolen, 2026

Den vigtigste aktuelle kilde til forskellen mellem planlagt og faktisk undervisning samt planlagt og faktisk kompetencedækning.

Statsrevisorerne – 2026

Understøtter Rigsrevisionens konklusioner om minimumstimetal og kompetencedækning.

VIVE/Undervisningsministeriet – Plads til forskellighed

Evaluerer af indsatser omkring inkluderende læringsmiljøer.

PISA 2022 – Undervisningsministeriet/OECD

Danske resultater og udviklingen over tid.

Endelig vurdering

Den mest interessante konklusion er ikke, at folkeskolen er blevet dårligere. Det kan vi ikke dokumentere. Den mere grundlæggende pointe er, at de mål, vi traditionelt har brugt til at vurdere skolens indsats, er for primitive.

Vi har talt **timer på skemaet**.

Vi burde tælle **timer, der faktisk blev gennemført**.

Derefter **timer, der blev gennemført af en fagligt kvalificeret underviser**.

Og til sidst spørge: **Hvor stor en del af denne tid blev reelt anvendt til faglig læring?**

Først dér har vi et mål, der meningsfuldt kan sammenholdes med elevernes faglige resultater.

Det er netop derfor, Rigsrevisionens rapport fra 2026 er så central. Den viser ikke, at folkeskolen nødvendigvis leverer for lidt undervisning. Den viser noget mere fundamentalt:

Vi har i årevis været langt bedre til at tælle den undervisning, der skulle finde sted, end den undervisning, der faktisk fandt sted.